

У Београду 23. јуна одржала се свечана инаугурација председника Александра Вучића. О овом човеку се за последњих пола године прилично много писало у руској штампи: било је ту речи и о изненадној одлуци актуелног премијера да се кандидује за председника, и о [крајње специфичној предизборној кампањи](#), и о загонетном ћутању Вучића по питању свог „наследника“ у влади. Најзад, као последњи акорд добили смо постављање за новог премијера жену (што је већ само по себи историјски преседан), па још и активну и делатну представницу сексуалне мањине (што већ залази у домен научне фантастике). Важно је подвући да је на инаугурацији Вучића присуствовала крајње репрезентативна делегација из Русије – вицепремијер Дмитриј Рогозин, заменик секретара Генералног одбора „Јединствене Русије“ Сергеј Железњак и заменик председника Државне думе Пјотр Толстој. Треба такође додати да је пар недеља раније у званичну посету Београду дошао председник Државне думе Вјачеслав Володин, који је председнику Србије честитао на полагању заклетве – тј. на формалном ступању на дужност. Присуство ових политичких тешкаша сасвим недвосмислено сведочи о значају односа са Србијом за Русију, као и о поверењу којим код руских власти располаже Вучић.

При томе у руској штампи имамо практично поларне разлике у ставовима о српском председнику и његовим политичким приоритетима. „Росијскаја газета“ бодро рапортира о Вучићевим успесима, о томе како се нове/старе власти у Србији доследно придржавају војне и политичке неутралности, одбацују могућност придруживања западним санкцијама против Русије, и уопште о томе како Русија и Србија „никада нису биле ближе“. Истовремено, на ништа мање званичном медију од РГ – сајту „РИА Новости“ – појављује се циклус текстова Игор Пшеничњикова, у коме аутор реторички поставља питање „Срби, куда весламо?“, и одговара сам себи: српске власти веслају у натовском чамцу, а у смеру издаје Русије. По истом кључу пише и аналитичар радија „Спутњик“ Михаил Шенкман (приметићемо да је „Спутњик“ такође државни медиј, испостава медијске куће „Русија данас“). Текстови Шенкмана и Пшеничњикова појављују се практично непосредно пре званичне посете Београду В. Володина, што доводи до тога да српска редакција тог истог „Спутњика“ бива приморана да ванредно иступи са својеврсним демантијем, у контексту да су, без обзира на појединачне критичне текстове о Вучићу у руским медијима, односи Русије и Србије јаки као и пре. Критична и похвална тенденција обједињују се у материјалима Олег Бондарјенко у „Независимој газети“, где се набрајају сва „климава“ места руско-српских односа, али се долази до закључка да „Вучић може постати најутицајнији политичар Балкана“, па самим тим Русија треба да

чува и одржава добре односе са њим.

Као нарочит куриозитет вреди поменути [публикацију Московског Карнеги центра](#), чији аутор, очигледно дезоријентисан постављањем за премијера Србије отворене лезбијке Ане Брнабић, долази до закључка да „ауторитарни режим може повећати ниво толеранције у друштву знатно брже од демократије“. Тврдња је спорна већ сама по себи, а за информативни ресурс какав је Карнеги центар она је практично јеретичка. На тај начин неко у Вучићу може видети издајника, што је у потпуности у складу са традицијом псеудо-словенофилне хистерије („Срби/Бугари/Црногорци више нису наша браћа“ итд.). Неко други ће у њему видети још-мало-па новог Јосипа Броза Тита. Неко трећи – просвећеног диктатора, који железном руком води Србију ка толеранцији и поштовању људских права. Уопште и у целини, сви наведени примери сведоче о томе да руски политички аналитичари лоше разумеју феномен Александра Вучића.

О овом политичком делатнику уопште није могуће судити кроз традиционалне категорије „наш-њихов“, „добар-лош“, „патриота-издајник“ – јер се у српском председнику Александру Вучићу на задивљујући начин отеловљују два различита политичка програма, да не кажемо – два различита човека. Један од њих потписује уговор о логистичкој подршци са НАТО, у складу са којим војне јединице Алијансе могу без сметњи да се крећу по Србији и имају приступ *било ком* објекту на њеној територији – био он војни, или цивилни. Други организује заједничку српско-руску војну параду

поводом 70. годишњице ослобођења Београда од фашиста, стоји на трибини поред Владимира Путина и не може да сакрије одушевљење и радост. Један Вучић полаже заклетву на најстаријем српском рукопису – „Мирослављевом јеванђељу“ из XII века. Други Вучић – као своју прву председничку одлуку – враћа у председничку канцеларију заставу ЕУ (коју је из канцеларије избацио његов претходник Томислав Николић). При томе овде не изненађује то што Александар Вучић наступа наизменично, час као западњак и реформатор, час као русофил и традиционалиста, већ то што се он тиме поноси, и сасвим очигледно не види у тим својим различитим наступима никакву противречност.

Сваки народ има онаквог владара, каквог заслужује – ова Платонова опаска, наравно, представља самоочигледност и баналност. Али сама могућност постојања политичког феномена „дволиког Александра“ логички произилази управо из те тезе. Према подацима са краја 2016. г. 88% становништва Србије је против приступања земље НАТО, али је 47% Срба за улазак у Европску унију. Патриотски оријентисани део српске елите сасвим лепо разуме да Србија тешко да ће ући у ЕУ, а да је НАТО чаша мимоиђе, и да је одличан пример тога судбина суседне Црне Горе. Али широке народне масе и даље, упрошћено говорећи, „хоће у ватру, али да се не опеку“. Израз и оваплоћење ових самопротивречних жеља и представља Александар Вучић. Пре или касније српски гласач ће морати да схвати да ће, да би ушла у ЕУ, Србија морати не само да претходно уђе у НАТО, не само да просто призна независност Косова. Пре тога биће неопходно да се од срца покају за грехе „великосрпске хегеменије“, ревидирају сопствену историју најмање тридесет година уназад, и искрено прихвате као истину западну антисрпску пропаганду из времена распада Југославије – да су Срби криви за све, да су Хрвати и босански муслимани невинне жртве српских шовиниста. Тек када Срби коначно схвате да

су иглене уши евроинтеграција можда ипак превише уске за њих – тек тада ће се завршити политичка каријера Александра Вучића.

Али за руског читаоца знатно је важнији однос Александра Вучића према Русији – може ли се српски председник сматрати русофилом, или не? И како уопште Русија да успоставља односе са таквим једним Дволиким Јанусом, са Вуцигурком из дечије приче? На прво питање одговарамо потврдно – Вучић се може сматрати русофилом. Али он је представник нарочите сорте русофила, коју бих ја назвао „викенд-русофилима“. На основу свог вишегодишњег искуства рада са различитим удружењима пријатеља Русије на Балкану, аутор ових редова навикао је да их дели на „русофиле“ и, опростите за вулгарност, „русомузе“. Први воле Русију, други воле да музу буџете које Русија издваја за овај или онај догађај. У Србији је доста и првих, и других, али Александар Вучић припада сасвим трећој категорији. Он у ствари искрено воли Русију, руску културу, књижевност и уметност. Након што је постао премијер, он се поново посветио учењу руског језика, који није до краја научио у школи, и у томе је постигао импресивне резултате. Вучићева деца из првог брака похађају школу при руској амбасади, на руском језику, и по руском образовном програму.

Као да пред собом видим следећу сцену: долази субота (или недеља, или који год дан председник Србије издваја за родитељске обавезе), Александар Вучић руча са својом децом, и пита их како им је у школи. Његова петнаестогодишња ћерка Милица одговара да је добила петицу за рецитацију. Господин председник се интересује коју песму је

рецитовала. Милица каже – Тургењева, стихове у прози. И почиње да рецитује напамет: „У дане сумње, у дане тешких мисли о судбини моје отаџбине...“ А Александар Вучић се надовезује: „само ти си ми подршка и ослонац, о велики, моћни, праведни и слободни руски језиче! И кад тебе не би било, како не бих пао у очајање, гледајући шта се код куће ради?“ Председник брише махинално сузу која му се појавила у оку, и говори: „Какав је то језик – руски! Најлепши језик на свету!“ А затим се викенд завршава, председник Србије долази на посао, седа под своју барјак ЕУ, враћен у канцеларију по његовој наредби, и почиње да *евроинтегрише*. Он одлучно и смело *евроинтегрише* до краја радне недеље. Уосталом, не треба искључити ни да Вучић и током радног дана може да узме са полице неку књижицу Пушкина. Али тек на крају радног времена. Јер колико год он волео Русију – љубав за љубав, али сирење за паре.

Надам се да ће ми читалац опростити ову лирску дигресију. Описану ситуацију и нисам смислио сам, већ сам је преузео из једног од Вучићевих предизборних спотова.

И шта сад Русија да ради са Александром Вучићем? Да ли да му верује када се куне у вечно пријатељство? Да ли да затвара очи пред чињеницом да још увек није обезбедио дипломатски статус за руски хуманитарни центар у Нишу (док су војници НАТО у Србији практично недодирљиви)? Или пред чињеницом да српске власти сваке године све више отежавају пословање НИС (власништво „Гаспром њефта“), ризикујући да руске нафташе потпуно оставе без профита? Ја бих рекао да је проглашавање Александра Вучића за издајника, као што то чине неки руски новинари и политиколози, неразумно и преурањено. Треба покушати да се разуме та сложена личност, и да се не одгуркује од себе превише оштрим осудама, треба веровати у искреност његове русофилије, која јесте ограничена, али је аутентична. Шалу на страну, али размислимо мало – колико Русија заиста има искрених симпатизера међу земљама Источне Европе? Да ли је Виктор Орбан научио руски? Да ли је Милош Земан послао своју децу у руску школу? Можда ће једном у Србији на власт да дођу прави русофили уместо „викенд русофила“. Али док се то не догоди, Александар Вучић је најбоље од онога што имамо на располагању. Више од тога за сада нисмо ни заслужили.

Никита Бондарјев је доктор историје и доцент на Руском државном хуманистичком универзитету, аутор многобројних књига и чланака о историји Србије и руско-српским односима, од којих је на српски преведена „Мистерија Тито – московске године“. Превео са руског Никола Танасић.